

FALKENBERG

Utdrag ur protokoll fört vid sammanträde med
kommunstyrelsens arbetsutskott i Falkenberg

2016-03-01

§ 67

Redovisning av uppdrag - Utredda förutsättningar för att Falkenberg ska bli en Fairtrade city. KS 2015-309 **KS, KF**

Beslut

Arbetsutskottet föreslår kommunstyrelsen tillstyrka kommunfullmäktige besluta

- 1 Falkenbergs kommun ska ansöka om att bli diplomerad som en Fairtrade city.

Beslutsunderlag

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll 2015-09-29 § 142

Utvecklingsenhetens tjänsteskrivelse 2016-02-23

Uppförandekod för leverantörer

Sammanfattning av ärendet

Till följd av en motion från Sebastian Ghafari (S) gav kommunfullmäktige 2015-09-29, § 142, i uppdrag till kommunstyrelsen att utreda förutsättningarna för att Falkenberg ska kunna bli certifierad som en Fairtrade city.

Fairtrade City är en diplomering till kommuner som engagerar sig för rättvis handel och etisk konsumtion. Diplomeringen innebär att kommunen lever upp till kriterier och krav på rättvis handel och ILO:s kärnkonventioner i offentlig upphandling, att det bedrivs ett aktivt informationsarbete samt erbjuds ett utbud av Fairtrade-märkta produkter i butiker, på serveringsställen och arbetsplatser. Arbetet leds av en styrgrupp som ska representera hela lokalsamhället. Det finns inget krav på volymer eller antal produkter ett företag behöver erbjuda för att kunna vara en del av Fairtrade city, utan grundförutsättningen är att företag som är med i Fairtrade city lokalt erbjuder någon produkt som är Fairtrade.

Ekonomi

En diplomering till Fairtrade city skulle inte påverka kommunens ekonomi i sig, förutom resurser i form av arbetstid. Arbetstid för en tjänsteman för att driva Fairtrade city bedöms vara cirka 5-10 % av en heltidstjänst. Att bli certifierade som en Fairtrade city är för övrigt kostnadsfri. Beroende på ambitionsnivå gällande ökad andel rättvisemärkta varor kan det ge en ökad kostnad vid inköp.

Övervägande

Bedömningen är att det finns goda förutsättningar lokalt för att sätta samman en styrgrupp för leda arbetet med Falkenberg som en Fairtrade city. Att som företagare vara en del av Fairtrade city kan vara ett verktyg för att säkra att man kan möta upp en ökad efterfrågan från konsumenter och kunder i socialt ansvarstagande.

2016-03-01

FALKENBERG

Forts § 67

Centrumgruppen där medlemmar från näringsliv, fastighetsbranschen och det offentliga finns representerade är i huvudsak mycket positiva till initiativet. Vikten av att deltagandet är frivilligt och att det är möjligt att anpassa efter respektive verksamhets förutsättningar framfördes. Arbetet med Fairtrade city ligger i linje med visionen ”Vi växer för en hållbar framtid” och skulle kunna ses som en insats inom ramen för två av de övergripande målen;” Falkenberg ska bli mer inkluderande” och ”Den ekologiska hållbarheten skall öka”. Det kan även ses som en del i att stärka platsen Falkenberg som en attraktiv plats att bo, leva och verka i. Vidare kan det vara en del i att vara attraktiv arbetsgivare, där kommunen blir delaktig och tar ställning i frågor som förbättrar arbetsmiljön globalt. Att bli en Fairtrade City är en liten del i det mer omfattande arbetet mot en mer hållbar utveckling

Vid protokollet

Jenny Antonsson

Protokollet justerat 2016-03-01 och anslaget 2016-03-02.

Utdragsbestyrkande

FALKENBERG

Kommunstyrelseförvaltningen
Utvecklingsenheten
Josefine Eirefelt, Mattias Hedström- Hjort
0346-88 53 56
josefine.eirefelt@falkenberg.se,
mattias.hedstrom-hjort@falkenberg.se

Tjänsteskrivelse- Utredning kring förutsättningarna för att Falkenbergs kommun ska ansöka om att bli en Fairtrade city

Sammanfattning av ärendet

Fairtrade är en oberoende produktmärkning som skapar förutsättningar för odlare och anställda att förbättra deras arbets- och levnadsvillkor. När du som konsument väljer Fairtrade-märkta produkter bidrar du till att odlare och anställda får förbättrade ekonomiska villkor, genom kriterier för högre löner och ett minimipris som överstiger produktionskostnaden. Detta, tillsammans med långsiktiga handelsavtal, ger trygghet för alla dem som inte har så stora marginaler att leva på. Utöver den högre betalningen får odlarna också en extra premie. Den används till att utveckla lokalsamhället socialt och ekonomiskt, t ex i en ny skola, nya bostäder och hälsovård, eller till investeringar i jordbruket. Beslutet för hur premien ska användas tas gemensamt av odlarna. Fairtrade handlar inte bara om att få en bättre ekonomisk situation. Kriterierna främjar också demokratin, organisationsrätten samt miljöhänsyn i produktionen samt att Barnarbete och diskriminering motverkas.

Fairtrade City är en diplomering till kommuner som engagerar sig för rättvis handel och etisk konsumtion. Diplomeringen innebär att kommunen lever upp till kriterier och krav på rättvis handel och ILO:s kärnkonventioner i offentlig upphandling, att det bedrivs ett aktivt informationsarbete samt erbjuds ett utbud av Fairtrade-märkta produkter i butiker, på serveringsställen och arbetsplatser.

Arbetet leds av en styrgrupp som ska representera hela lokalsamhället. Diplomeringen Fairtrade City motiverar till ständig vidareutveckling för en mer rättvis handel och etisk konsumtion i hela kommunen, därför krävs kontinuerlig förbättring av information, utbud och konsumtion av rättvist handlade produkter och samverkan i kommunen som geografiskt område. Uppföljning och resultatet av det arbete som styrgruppen i Fairtrade City-diplomerade kommuner samordnar, följs upp och stöds av Fairtrade Sverige.

För att bli en diplomerad Fairtrade city krävs följande:

- 1.** Inom den offentliga konsumtionen ska kommunen som organisation ha en tydlig och mätbar målsättning samt kunna erbjuda och öka konsumtionen av produkter

inom kommunens avtal, utifrån principerna för rättvis handel och ILO:s kärnkonventioner.

2. Arbetet leds av en lokal styrgrupp som sätts samman av representanter från hela närsamhället som t ex näringsliv, handeln, frivilligorganisationer samt politiker och tjänstemän från kommunen.
3. En kartläggning av Fairtrade-märkta produkter i dagligvaruhandeln, serveringsställen så som caféer, hotell, restauranger samt andra butiker ska genomföras för lokal samverkan och ökad konsumtion.
4. De arbetsplatser som fikar Fairtrade-märkt kaffe, te och socker registrerar själva arbetsplatsen på Fairtrades hemsida vilket sedan inkluderas som en del av redovisningen.
5. Styrgruppen ansvarar för att samordna och arrangera minst 4 informationsinsatser om Fairtrade och rättvis handel varje år samt att dokumentera och redovisa dessa. Minst en aktivitet ska anordnas för kommunens medborgare.

En förnyelseansökan om fortsatt diplomerings ska lämnas in vartannat år. Fairtrade Sverige rekommenderar storlek på styrgruppen till 7-12 personer. En av ledamöterna utses som ordförande och en ledamot utses som kontaktperson gentemot Fairtrade Sverige.

Lokala förutsättningar i Falkenberg

Redan idag ställer vi krav på våra leverantörer som motsvarar kraven vad gäller upphandling som ställs för att bli diplomerade som en Fairtrade city. På sikt skulle diplomerings kunna innebära att ambitionsnivån vad gäller andelen rättvisemärkta varor höjs. Ambitionsnivån styrs inte av Fairtrade utan är valbar utifrån kommunens egna förutsättningar. I dagsläget upphandlas till kommunen kaffe, te och bananer med rättvisemärkning. Inköp av dessa uppgick 2015 till 298 447 kr av totalt 22 908 970 kr, motsvarande ca 1.3%. Övriga produktkategorier där det idag är möjligt att köpa Fairtrade-märkt är exempelvis; bakverk, kakor, kex, blommor, bomull, frukt & grönt, juice, kalla drycker, kryddor och örter, nötter, pålägg, ris, socker, sportbollar, sylt, gelé och marmelad.

Bedömningen är att det finns goda förutsättningar lokalt för att sätta samman en styrgrupp som vill tas sig an uppdraget att leda arbetet med Falkenberg som en Fairtrade city. Politiker och tjänstemän från kommunen är självklara deltagare i en styrgrupp. Representation från näringslivet är nödvändig och deltagande av frivilligorganisationer i styrgruppen är önskvärd. Det är viktigt att styrgruppen täcker in perspektiv från hela kommunen och representation från flera olika typer av näringsidkare.

Arbetet med Falkenberg som en Fairtrade city behöver drivas och följas upp och rapportera till Fairtrade Sverige kontinuerligt. Efter att ha varit i kontakt med andra kommuner som är

Fairtrade cities bedöms nedlagda arbetstiden för att driva arbetet vara cirka 5-10 % av en heltidstjänst. Att bli certifierade som en Fairtrade city är för övrigt kostnadsfri.

Genom en kartläggning av Fairtrade-märkta produkter i dagligvaruhandel, caféer, restauranger, butiker skapar vi oss ett nuläge kring vilket utbud invånaren erbjuds idag. Genom lokal samverkan och ökat fokus på dessa produkter kan vi som kommun bidra till en ökad konsumtion och ett ökat utbud av dessa varor. Företag som vill vara en del i det lokala arbetet med Fairtrade city deltar också i kartläggningen av produkter.

Arbetsplatser runt om i kommunen, både inom organisationer och inom näringsliv kan delta i registrering av antalet kaffe, te och socker som konsumeras vid utvalt tillfälle. Detta ingår som en del i rapporteringen till Fairtrade Sverige. De informationsinsatser som ska anordnas inom ramen för Fairtrade Sverige kan fördelas fritt under året och kan med fördel samordnas med andra större evenemang. Minst ett av dessa tillfällen ska riktas mot kommunens invånare.

Företag har möjlighet att som en del i sin marknadsföring visa att de är delaktiga i Fairtrade city-arbetet. De erbjuds även att delta i de informationsinsatser som anordnas. Att som företagare vara en del av Fairtrade city kan vara ett verktyg för att säkra att man som företagare kan möta upp en ökad efterfrågan från konsumenter och kunder i socialt ansvarstagande. Önskar företag att märka produkter med Fairtrade är det ett avtal mellan företaget och Fairtrade Sverige, men styrgruppen kan uppmuntra och hjälpa företag att se denna möjlighet. Det råder blandade förutsättningar för kommunens företagare kring i vilken utsträckning leverantörer kan erbjuda Fairtrade-märkta produkter beroende i vilken bransch företaget befinner sig i. Det finns inget krav på volymer eller antal produkter ett företag behöver erbjuda för att kunna vara en del av Fairtrade city, utan grundförutsättningen är att företag som är med i Fairtrade city lokalt erbjuder någon produkt som är Fairtrade. De företag som saknar leverantörer som erbjuder Fairtrade-märkta produkter finns möjligheten att exempelvis köpa in Fairtrade-märkt kaffe. Styrgruppen och arbetet inom ramen för Fairtrade city ska fungera uppmuntrande och inspirerande till att företagen på sikt ökar sitt utbud av Fairtrade-märkta produkter vilket leder till ett ökat utbud för invånaren vilket i sin tur bidrar till ett globalt ansvarstagande för rättvis handel och etisk konsumtion.

Motion om att kommunen skulle verka för att bli en Fairtrade City lades 2007-03-16. Beslut togs sedan i KF (Kf§182) att kommunstyrelsen skulle studera konsekvenserna av detta. Tjänsteskrivelse lämnades av Strategienheten 2008-03-12. Denna innefattade bland annat en nulägesanalys samt en beskrivning av vad en ansökan skulle kräva av kommunen och andra aktörer. Förutsättningarna för medlemskap har delvis ändrats sedan 2007, det finns inte längre krav på antalet deltagande eller kartlagda aktörer. Inträdesnivån är därför lägre och öppnar upp för kommunerna själva att välja ambitionsnivå utefter de lokala förutsättningarna.

2007 inkom i ärendet ett yttrande från Falkenbergs Näringsråd, numera Näringslivet Falkenberg. I yttrandet framkom att rådet i grunden var positiva till initiativet men att det

fanns osäkerheter som gjorde att anslutning till Fairtrade City inte var att rekommendera men att frågan skulle följas för att se om det fanns bättre underlag för ansökan i framtiden. Ett huvudargument var att det endast var ett fåtal kommuner anslutna och att effekten av medlemskap därför var oklar. Vid den tidpunkten var endast sex kommuner diplomerade Fairtrade cities. Antalet medlemmar har ökat mycket sedan dess och i dagsläget är det 89 kommuner och en region som är diplomerade Fairtrade cities. Hittills är ingen kommun i Halland diplomerad.

Frågan gällande intresse för Fairtrade city har ställt till Centrumgruppen där medlemmar från näringsliv, fastighetsbranschen och det offentliga finns representerade. Det var inte något fast åtagande som efterfrågades utan en mer generell hållning i frågan. De som svarade var i huvudsak mycket positiva till initiativet, vikten av att deltagandet är frivilligt och att det är möjligt att anpassa efter respektive verksamhets förutsättningar framfördes. Som positivt framfördes handlarnas möjligheter att hitta nya tillväxstmöjligheter och att det vore ett tydligt ställningstagande i strävan efter ett hållbart samhälle.

Arbetet med Fairtrade city ligger i linje med visionen ”Vi växer för en hållbar framtid” och skulle kunna ses som en insats inom ramen för två av de övergripande målen; ”Falkenberg ska bli mer inkluderande” och ”Den ekologiska hållbarheten skall öka.” Att bli en Fairtrade City är en liten del i det mer omfattande arbetet mot en mer hållbar verksamhet.

Det kan även ses som en del i att göra stjärka platsen Falkenberg som en attraktiv plats att bo, leva och verka i. Medvetenheten kring rättvis handel och etisk konsumtion ökar i samhället och efterfrågan av produkter som ställer krav på socialt ansvarstagande blir allt större. En diplomering som Fairtrade city visar att man som kommun är beredd att ta ansvar för en hållbar utveckling, både lokalt och globalt. Det kan även ses som en del i arbetet med att vi ska vara attraktiv arbetsgivare, då kommunens arbetsplatser är många och kan på olika sätt kan vara delaktig och ta ställning till frågor som förbättrar arbetsmiljön globalt. Det är positivt att diplomeringen ger utrymme för att successivt bli lite bättre inom området över tid och att ambitionsnivån kan höjas efter hand.

FALKENBERG

Uppförandekod för leverantörer

De leverantörer som tillhandahåller varor, tjänster eller byggtreprenader till Falkenbergs kommun med bolag (nedan kommunen) ska respektera grundläggande sociala krav i sin verksamhet. Produkter som levereras skall vara framställda under förhållanden som är förenliga med:

- ILO: s åtta kärnkonventioner (nr 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 och 182).
- FN: s barnkonvention, artikel 32.
- Det arbetarskydd och den arbetsmiljölagstiftning som gäller i tillverkningslandet.
- Den arbetsrätt, inklusive lagstiftning om minimilön, och det socialförsäkringsskydd som gäller i tillverkningslandet.

Mänskliga rättigheter

Leverantören ska respektera de mänskliga rättigheterna enligt FN: s definition.

Principer och anställdas rättigheter

Nationell lagstiftning

Lagstiftningen i de länder där leverantören är verksam ska efterlevas och utgör alltid en miniminivå för de anställdas villkor. Ställer nationell lagstiftning högre krav än ILO: s konventioner eller FN: s förklaring om mänskliga rättigheter, ska denna alltid ha företräde.

Ingen förekomst av barnarbete (ILO 138 och 182)

Inga barn får arbeta som inte slutfört den obligatoriska skolgången. Generell minimiålder för arbete är 15 år. Åldersgräns på 18 år för arbeten som är särskilt hårda och farliga och riskerar att skada hälsa, säkerhet och moralen hos unga personer.

Ingen förekomst av tvångsarbete (ILO 29 och 105)

Tvångs- och straffarbete får inte förekomma. Lön ska utbetalas regelbundet och arbete för avbetalning av skuld är inte tillåtet. Anställda ska inte arbeta under hot utan av egen fri vilja.

Ingen förekomst av diskriminering (ILO 100 och 111)

Diskriminering på grundval av etnisk tillhörighet, kön, religion, socialt ursprung, handikapp, politiska åsikter eller sexuell orientering får inte förekomma.

Löner och arbetstider

Lön ska betalas direkt till den anställde på överenskommen tid och till fullo. Den nationellt lagstadgade minimilönen är lägsta accepterade lönenivå. Veckoarbetstiden får inte överstiga den lagliga gränsen och övertid ska vara betald.

Förenings- och förhandlingsfrihet (ILO 87 och 98)

Huvudregeln är att arbetstagarna har rätt att associera sig och har rätt till kollektiva förhandlingar. I länder där föreningsrätten är begränsad eller under utveckling ska leverantören medverka till att anställda får möta företagsledningen för att diskutera löne- och anställningsvillkor utan negativa konsekvenser.

Miljö

Leverantören ska sträva efter att minska såväl sin energi- och resursförbrukning som sitt avfall och utsläpp till mark, atmosfär och vatten. Kemikalier ska hanteras på ett för människan och naturen säkert sätt.

Hälsa och säkerhet

Leverantören skall uppfylla krav på arbetarskydd och den arbetsmiljölagstiftning som gäller i tillverkningslandet. Arbetstagare ska informeras om de eventuella hälsorisker som arbetet kan medföra. Alla anställda ska ha tillgång till och använda relevant skyddsutrustning.

Uppföljning

Leverantören är skyldig att på anmodan från kommunen redovisa att kraven ovan uppfylls. Redovisningen skall ske på det sätt och inom den tid som kommunen begär om detta inte är oskäligt. Leverantören är även skyldig att möjliggöra för kommunen att själv eller genom ombud kontrollera på plats att kraven uppfylls.

Skulle kommunen ha befogad anledning att misstänka att kraven inte uppfylls är leverantören skyldig att genom egen utredning visa att den uppfyller dessa krav. Uppfylls ej kraven får kommunen begära rättelse. Sker ej rättelse, eller rättelsen är bristfällig, har kommunen rätt till prisavdrag, uppsägning eller hävning av avtalet.

FALKENBERG

Utdrag ur protokoll fört vid sammanträde med
kommunfullmäktige i Falkenberg

2015-09-29

§ 142

Motion om att utreda förutsättningarna för att Falkenbergs kommun ska bli en Fairtrade city. (AU § 230, KS § 220) KS 2015-228

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

- 1 Ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningar för att Falkenberg ska kunna bli certifierad som en Fairtrade city.
- 2 Utredningen bör ha sin utgångspunkt i Fairtrade Sveriges förslag till tillvägagångssätt inför ansökan om att bli en certifierad Fairtrade city.
- 3 Utredningen bör också innehålla förslag på vilka aktörer som skulle kunna vara lämpliga att ingå i en styrgrupp för arbetet, i enlighet med de certifieringskrav som Fairtrade city kräver.
- 4 Utredningen ska resultera i förslag till beslut om Falkenbergs kommun ska ansöka om en certifiering till Fairtrade city eller inte.
- 5 Tidigare genomförd utredning om att göra Falkenberg till Fairtrade city (KS 2007-108) ska beaktas i utredningen.
- 6 Utredningen ska presenteras för kommunfullmäktige senast i mars 2016.
- 7 Därmed anse motionen bifallen.

Beslutsunderlag

Motion från Sebastian Ghafari (S) inkommen 2015-06-16

Sammanfattning av ärendet

Sebastian Ghafari (S) har lämnat in en motion i vilken han föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda vad som krävs för att Falkenbergs kommun ska kunna bli certifierad som en Fairtrade city.

2015-09-29

FALKENBERG

Forts § 142

Ekonomi

Utredningen skulle kräva resurser i form av arbetstid, troligtvis för en tjänsteman.

Övervägande

Att vara en "Fairtrade city" innebär mer än att öka antalet produkter i kommunen som är rättvist producerade. Kriterier för diplomering som ställs enligt Fairtrade city är följande:

1. Kommunen skall kunna erbjuda Fairtrade-märkta produkter eller motsvarande inom kommunens avtal och anta en målsättning och handlingsplan för den offentliga etiska konsumtionen.
2. En styrgrupp ska från kommunen sättas samman representerad av aktörer från hela närsamhället, t.ex. näringsliv, handeln, frivilligorganisationer och politiker.
3. Beroende på kommunens invånarantal, ska dagligvaruhandeln samt stadens caféer och restauranger kunna erbjuda ett visst sortiment av Fairtrade-märkta produkter.
4. Ett visst antal lokala arbetsplatser ska servera Fairtrade-märkta produkter.
5. Styrgruppens främsta uppdrag är att arbeta aktivt med lokalt informationsarbete om rättvis handel, etisk konsumtion och upphandling.

Initiativet till att bli en Fairtrade city kan tas av såväl privatpersoner och föreningar som av kommunen. En viktig förutsättning för ett produktivt och långsiktigt arbete är en bred förankring hos olika aktörer i samhället. Det är en fördel om arbetet inledningsvis kan drivas genom redan etablerade lokala nätverk.

Det är därmed inte självklart att det måste vara Falkenbergs kommun som tar initiativ till att bli en Fairtrade city. Däremot är den politiska viljan en stark markör för vilken riktning Falkenberg ska ta i frågan. Kommunen följer redan idag riktlinjer om att vissa livsmedel som köps in ska vara rättvist producerade.

Dessutom finns inom den kommunala organisationen etablerade nätverk och kontakter som skulle kunna underlätta arbetet med att utreda förutsättningarna för att certifiera kommunen som Fairtrade city samt eventuellt arbeta vidare med frågorna efter en certifiering. Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda förutsättningarna för att Falkenbergs kommun ska kunna bli certifierad som en Fairtrade city.

FALKENBERG

Utdrag ur protokoll fört vid sammanträde med
kommunfullmäktige i Falkenberg

2015-09-29

Forts § 142

Yrkanden

Sebastian Ghafari (S), Filip Bertilsson (M), Mikael Hallberg (V), Per Sjövall (S), Yen Gunnarsson (S) och Jan Berge (MP) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag, dvs. bifall till motionen.

Vid protokollet

Oskar Åhrén

Protokollet justerat 2015-10-01 och anslaget 2015-10-02.

Utdragsbestyrkande

Beslutet expedieras till:

Motionären

Kommunstyrelseförvaltningen